

Oudertraining in groep: 'Omgaan met moeilijk gedrag

Laurien Tielens - CKG De Schommel VZW
Oktober 2022

Inhoudstafel

Inhoudstafel.....	1
1. Inleiding: maak kennis met de praktijk	3
2. Praktijkbeschrijving	5
2.1 De aanleiding: probleem- en vraagstelling	5
2.2 Voor wie: doelgroep	5
2.3 Wat wil je bereiken: doelen	6
2.4 Uitgangspunten van je praktijk	7
2.5 Opbouw van je praktijk	8
2.6 Inhoud van het aanbod: concrete werkwijze, materialen en links	15
2.7 Verwante praktijken	16
3. Onderbouwing	17
3.1 Theoretisch kader	17
3.2 Argumenten op basis van onderzoek	20
4. Voorwaarden voor uitvoering	24
4.1 Competente medewerkers	24
4.2 Kwaliteitsbewaking	24
4.3 Ruimte en infrastructuur	25
4.4 Kostprijs	25
4.5 Overdracht en implementatie	26
5. Bronnen	28
6. Contactgegevens	29

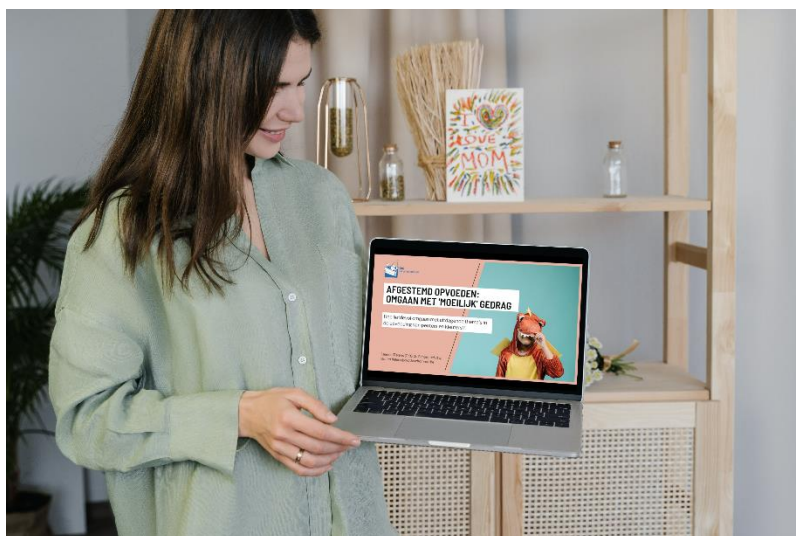
1. Inleiding: maak kennis met de praktijk

Al vele jaren stijgt de vraag naar opvoedingsondersteuning. Jammer genoeg zien we ook een **stijging in de duur van de wachtlijsten voor individuele begeleiding in de jeugdhulp**. CKG De Schommel vzw is op zoek gegaan naar een formule in groep die ouders concrete handvatten aanreikt om liefdevol met uitdagende thema's in de opvoeding van hun kinderen om te gaan. **De gratis zesdelige oudertraining: 'Omgaan met moeilijk gedrag' (voor ouders van kinderen van 0 tot en met 12 jaar) is het resultaat van die zoektocht.**

Deze praktijk is bijzonder omdat ouders in groep meer **erkenning krijgen voor de struggles die zij ervaren in de opvoeding van hun kinderen**. Meer en meer gezinnen leven vandaag geïsoleerd. *'It takes a village to raise a child'* gaat in de meeste gezinnen niet op. Gezinnen ploeteren eenzaam verder en ervaren meer en meer stress bij het opvoeden van hun kinderen. In een oudertraining in groep luisteren ouders naar elkaars verhalen en ervaringen. Op die manier vinden zij erkenning en steun bij elkaar en worden zij versterkt in hun ouderlijke competentie. **Tijdens het traject krijgen ouders heel veel info én leren ze experimenteren met nieuwe opvoedingsvaardigheden**. Ouders leren in groep een huil- of driftbui bij hun kind beter te begrijpen. Ze leren om op een afgestemde manier hun kind bij moeilijk gedrag te ondersteunen en om ook zelf rustig te blijven.

Wij kunnen een gratis, kwalitatief aanbod bieden dat openstaat voor alle ouders. Een goede samenwerking tussen partners in de buurt die ook werken rond opgroeien en opvoeden is van groot belang bij een optimale ontwikkeling van kinderen. De oudertraining organiseren we daarom in samenwerking met een Huis van het Kind, een school, een kinderopvang of een andere dienst die werkt met kinderen of ouders. **Bij eventuele opvoedingsvragen in de toekomst is de drempel richting een Huis van het Kind op die manier al een beetje verlaagd. Want ouders hebben het Huis van het Kind al eens bezocht en hebben de coördinator al eens ontmoet.**

2. Praktijkbeschrijving

2.1 De aanleiding: probleem- en vraagstelling

Met de zesdelige oudertraining die CKG De Schommel aanbiedt willen we **een antwoord bieden op verschillende problemen**:

De veranderende samenleving zorgt ervoor dat de **uitdagingen waar ouders vandaag voor staan gigantisch groot** zijn. Een kind krijgen wordt meer en meer een bewuste keuze. Zodra die keuze gemaakt is willen ouders het dan ook 'goed' doen. Of zelfs 'beter' dan hun eigen ouders. Omdat tradities wegvallen is er minder overdracht van ervaring en kennis tussen generaties. Ouders van nu gaan op zoek naar andere manieren van opvoeding om een antwoord te bieden aan de veranderende maatschappij. Door oudertrainingen in groep aan te bieden willen we ouders versterken in die zoektocht. We geven informatie, trainen opvoedingsvaardigheden, maar vooral het groepsgebeuren is belangrijk. Ouders voelen erkenning bij elkaar en hun ouderlijke competentie wordt versterkt.

Daarnaast is er in de jeugdhulp **een lange wachtlijst voor individuele begeleiding** van gezinnen. Door oudertrainingen in groep aan te bieden kunnen we opschalen en in beperkte tijd (en met beperkte middelen) meer gezinnen ondersteunen.

Door ouders tijdig te ondersteunen **voorkomen we verdere escalatie van problemen in een gezin**. De oudertraining is een laagdrempelig initiatief. We willen in de oudertraining informatie rond de ontwikkeling van een kind geven. We willen ouders al heel vroeg wegwijs maken in het hulpverleningslandschap en hun netwerk versterken. Wij zijn ervan overtuigd dat we door in te zetten op vroegtijdige hulp, we gezinnen kunnen versterken en complexe problematieken kunnen vermijden.

2.2 Voor wie: doelgroep

Door oudertrainingen aan te bieden bevorderen we het **welzijn en de ontwikkeling van de kinderen in die gezinnen waarin de opvoeding dreigt vast te lopen**. Alle gezinnen uit de regio Averbode, Tienen en Leuven kunnen deelnemen aan de oudertraining. Ook gezinnen die al op de wachtlijst voor thuisbegeleiding van het CKG staan krijgen een voorstel om deel te nemen. Op die manier kunnen zij tijdens de wachttijd voor thuisbegeleiding al aan de slag in een oudergroep. Gezinnen die aanmelden hebben een kind tussen 0 en 12 jaar oud. Ouders hebben een vraag over hun pedagogische vaardigheden, prioritaire werkpunten en die vragen bieden perspectief op korte termijn. We bedoelen hiermee dat de opvoedingsvragen die ouders stellen perspectief geven om op korte termijn voldoende resultaat te geven indien hier rond gewerkt wordt. Dit kan gaan over driftbuien, zindelijkheid, moeilijk slapen, moeilijk eten, enzoverder. Wij bieden een programma aan dat de kennis en opvoedingsvaardigheden bij ouders versterkt, zodat opvoedingsproblemen in de toekomst vermeden kunnen worden en kinderen alle kansen krijgen om zo optimaal mogelijk te groeien en zich te ontwikkelen.

De opvoedingsmoeilijkheden hebben te maken met stressfactoren bij de ouders, het gezin, het kind, de interactie ouder-kind of de context van het gezin. De gedragsproblemen (of het probleemgedrag) zijn matig tot matig-ernstig en zijn langer dan 6 maanden aanwezig.

Die problemen zijn niet noodzakelijk geassocieerd met tijdelijke aanpassingsproblemen of stresssituaties. Wanneer een ouder zich aanmeldt zoekt die informatie over opvoeding, rapporteert die problemen bij specifieke opvoedingsvaardigheden en is die bereid om aan 5 groepsbijeenkomsten deel te nemen. Het accent ligt op een opvoedingsvraag (niet op de context).

Ouders die zich aanmelden willen grotendeels stilstaan bij het 'waarom' van bepaald gedrag. Ze willen een huil- of driftbui bij hun kind beter begrijpen. De ouders willen concrete handvatten om hun kind te ondersteunen. Ze zijn op zoek naar een afgestemde manier om hun kind bij moeilijk gedrag te ondersteunen en daarbij zelf ook rustig te blijven.

In de oudertraining verwelkomen wij zowel mannen als vrouwen met verscheidene sociaal-economische of etnische achtergrond. Een minimale kennis van het Nederlands is nodig om de informatie in de oudertraining te begrijpen, maar dat is geen reden tot uitsluiting. Elk jaar organiseren we minstens 1 oudergroep specifiek voor anderstaligen. Zo kan het tempo van de groep gevolgd worden en kunnen we meer beelden gebruiken.

Toen we de oudertraining uitwerkten, belden we in oktober 2018 86 gezinnen op die op de wachtlijst stonden voor een mobiele thuisbegeleiding bij CKG De Schommel. **Wij vonden het belangrijk om tijdens de opbouw van de nieuwe oudertraining ook de noden van de doelgroep te bevragen.** Er werden in elke regio (Leuven, Tienen en Averbode) focusgroepen georganiseerd. Aan gezinnen die liever niet aan een groepsessie deelnamen stelden we een individueel interview voor. Tijdens de focusgroepen en individuele interviews keken we heel expliciet en vroegen we naar de stappen die een ouder gezet had vanaf de aanmelding tot het moment van het gesprek. Daarnaast werd dieper ingegaan op die elementen zodat we een zicht kregen op wat de ouder net zo steunend en helpend vond. Ook vroegen we over welke pedagogische thema's ouders extra informatie zouden wensen en wat hun specifieke noden in de opvoeding van hun kinderen waren.

2.3 Wat wil je bereiken: doelen

Het **hoofddoel** van deze praktijk is:

De ouderlijke competentie is herbevestigd en versterkt na de zesdelige oudertraining in groep.

Subdoelen van deze praktijk zijn:

- Ouders ontmoeten andere ouders en krijgen dankzij de groep emotionele ondersteuning.
- De begeleider creëert een veilige ruimte waardoor ouders ervaringen in groep kunnen uitwisselen.
- Ouders krijgen wekelijks (wetenschappelijk onderbouwde) informatie over de ontwikkeling van een kind.
- Ouders krijgen kaders aangereikt waardoor ze een beter zicht krijgen op hun eigen pedagogische denken en handelen, en het effect daarvan op zichzelf en hun kind.
- Ouders voelen zich versterkt in hun ouderlijke vaardigheden doordat ze opvoedingsvaardigheden in groep inoefenen.
- Ouders krijgen informatie over het beschikbare (online en offline) aanbod rond opvoedingsondersteuning in hun regio.

We hopen in de loop van de oudertraining volgende **effecten** te bereiken:

- Ouders begrijpen moeilijk gedrag.
- Ouders hebben inzicht in de 3 voornaamste 'oorzaken' van moeilijk gedrag.
- Ouders weten hoe ze hun kind kunnen ondersteunen als zij boos, bang, blij... zijn.
- Ouders hebben inzicht in de manieren om hun kind te helpen ontladen.
- Ouders kunnen een liefdevolle grens aangeven.
- Ouders weten hoe ze emoties kunnen (h)erkennen en benoemen.
- Ouders hebben flexibele verwachtingen.
- Ouders en kind hebben een fijne verbinding met elkaar.
- Ouders weten hoe ze in verbinding kunnen gaan met hun kind via verbindend spelen.
- Ouders weten hoe ze hun kind kunnen ondersteunen om mee te werken.

We hopen bij afloop van de oudertraining **volgende resultaten** te bereiken:

Ouders scoren op het evaluatieformulier 'meestal waar' of 'zeker waar' op volgende vragen:

1. Ik kijk anders naar moeilijk gedrag sinds ik de training heb gevolgd.
2. De metafoor van de ijsberg helpt mij om naar oorzaken van moeilijk gedrag te zoeken.
3. Ik voel me sterk genoeg om eventuele opvoedingsproblemen in de toekomst aan te pakken.

2.4 Uitgangspunten van je praktijk

Uitgangspunt: We bieden een oudertraining in groep aan. In de groep ervaren gezinnen steun bij elkaar. Ze vinden erkenning bij elkaar en kunnen elkaar empoweren door tips en ervaringen uit te werken. Een groepswerking biedt ook een antwoord op de lange wachlijsten voor individuele begeleidingen in de jeugdhulp.

Uitgangspunt: Ouders nemen vrijwillig deel aan de oudertraining. We vragen de ouders om 5 weken naar de training in groep te komen op locatie (of online). Bij de aanmelding wordt gekeken naar de vraag en de probleemsituatie van het gezin. De doelen en de indicaties overlopen we in het intakegesprek.

Uitgangspunt: In de loop van de oudertraining ligt de focus op het versterken en empoweren van gezinnen door informatie en theoretische kaders rond opvoeding aan te reiken. De begeleider van de oudertraining heeft een pedagogische achtergrond en kan een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat realiseren. Hij volgt de ontwikkeling van de groep (het groepsproces) en stemt daarop zijn handelen af. We vertrekken vanuit het positieve in elk gezin en gaan dat versterken door opvoedingsvaardigheden te trainen en informatie aan te bieden. Het groepsgebeuren is belangrijk voor ouders om erkenning te voelen in de uitdagingen die het ouderschap met zich meebrengen.

Uitgangspunt: We werken samen met organisaties in de omgeving die ook werken met gezinnen rond opgroeien en opvoeden. Bijvoorbeeld Huizen van het Kind, scholen, kinderdagverblijven... Door met die partners samen de oudertraining te organiseren hebben we een groter bereik. Op die manier werken we ook overkoepelend, waardoor het gezin zich nog meer ondersteund kan voelen. Er zijn immers meerdere partners betrokken die het beste voorhebben met hun kind. Ouders komen in contact met die partners waardoor ze hun netwerk verruimen en ook hun kennis van het landschap rond opvoeding.

2.5 Opbouw van je praktijk

De oudertraining van 6 aaneensluitende weken omvat **5 groepssessies en 1 individueel online gesprek**. Elke groepssessie duurt 2 uur (met een kleine pauze van 10 minuten) en een individueel online gesprek duurt 45 minuten. Per oudertraining kunnen er 4 tot 10 gezinnen deelnemen. De training kan in principe zowel fysiek als online georganiseerd worden. Als we online training gegeven leert de ervaring dat er meer hoogopgeleide gezinnen deelnemen. Ook sluiten er dan meer vaders aan. De oefeningen die anders fysiek in kleine groepjes gebeuren proberen we dan online in *breakout rooms* te organiseren. Ook de online oudertraining duurt 2 uur met een pauze na 1 uur. Ideaal gezien wordt de cursus fysiek gegeven al is het argument dat er meer vaders deelnemen soms ook doorslaggevend om een online variant in te zetten.

De locatie is afhankelijk van de deelnemende partners. Als een Huis van het Kind de oudertraining mee organiseert 'leveren' zij de locatie aan. Dat kan in het fysieke huis zijn, maar het kan ook een andere gezellige ontmoetingsplek zijn. Als er een tweede partner mee organiseert (bijvoorbeeld een kinderdagverblijf) kan de training daar plaatsvinden. In het verleden werd de training al georganiseerd in een cultureel centrum, een school, een kinderdagverblijf, een peuterspeelpunt, een Huis van het Kind... De locatie hoeft niet noodzakelijk tafels te hebben, maar wel stoelen of zitplaatsen, een beamer en een scherm. Ook is het fijn als de deelnemende partner koffie, thee, water en eventueel koekjes kan voorzien.

Samen met de organiserende partner (bijvoorbeeld Huis van het Kind) maken we promotie voor de oudertraining. We ontwerpen een flyer die via verschillende kanalen terechtkomt bij de ouders. We verspreiden de flyer via de website van CKG De Schommel en sturen een mail of bellen naar de gezinnen op onze wachtlijst voor thuisbegeleiding. De Huizen van het Kind waar we mee samenwerken maken zelf reclame via mail bij al hun hulpverleningspartners (K&G, cgg, CIG...). Ook sturen we de flyer naar de scholen uit die regio met de vraag om promotie te maken via hun platformen (Gimme, Questi...). Soms neemt de stad waar we mee samenwerken de flyer op in hun gedrukte magazine. Ook op de website van het Huis van het Kind en UiTinVlaanderen wordt er promotie gemaakt. Ten slotte maken we promotie op sociale media en op de app OPLA waar gezinnen die op de wachtlijst staan voor een thuisbegeleiding al gebruik van maken.

Ouders schrijven zich in voor de training door een mailtje te sturen (vermeld op de flyer). Nadat ouders zich hebben ingeschreven voor de oudertraining contacteren we ze voor **een telefonisch gesprek** van ongeveer 15 à 45 minuten. Bij anderstalige gezinnen kiezen we vaker voor beeldbellen. Enerzijds overlopen we het verloop en de opbouw van de training, anderzijds vragen we met welke vragen ouders zitten. Waarom willen zij deelnemen aan de training? Welke moeilijkheden ervaren zij momenteel in de opvoeding?

Volgende doelen pakken we aan in sessie 1, 2, 3, 5 en 6:

- Doel: Ouders ontmoeten andere ouders en krijgen dankzij de groep emotionele ondersteuning.
  - We komen 5 keer samen in groep (online of offline).

- Doel: De begeleider creëert een veilige ruimte waardoor ouders ervaringen in groep kunnen uitwisselen.
  - We maken, naast de training van opvoedingsvaardigheden en de informatieoverdracht, genoeg tijd vrij voor een informeel gesprek.

Dit doel nemen we op in elke sessie (1, 2, 3, 4, 5 en 6):

- Doel: Ouders krijgen informatie over het beschikbare (online en offline) aanbod rond opvoedingsondersteuning in hun regio.
  - In elke sessie (zowel de groepsessie als de individuele sessie) verwijzen we naar andere partners in de regio die werken rond opvoeding of opgroeien. We leggen heel geregeld linken met het jeugdhulplandschap. We suggereren ook interessante boeken, filmpjes, Instagramaccounts, oudertrainingen... rond opgroeien en opvoeden.

In wat volgt zoomen we in op elke sessie om die specifieke doelen toe te lichten:

● **Sessie 1: In verbinding met elkaar & driftbuien en huilen begrijpen**

- Doel: Ouders krijgen wekelijks (wetenschappelijk onderbouwde) informatie over de ontwikkeling van een kind.
  - Ouders krijgen informatie over de 3 breinen, *the window of tolerance*, de taal van huilen en de nood aan coregulatie.
- Doel: Ouders krijgen kaders aangereikt waardoor ze een beter zicht krijgen op hun eigen pedagogische denken en handelen, en het effect daarvan op zichzelf en hun kind.
  - Ouders kiezen een beeld dat aangeeft hoe ze op dit moment naar de opvoeding van hun kinderen kijken.
  - Ouders formuleren een persoonlijk langetermijnopvoedingsdoel.
  - Ouders krijgen een kader om van daaruit het stresssysteem van hun kind en dat van zichzelf beter te begrijpen.
  - Ouders krijgen een kader om coregulatie beter te begrijpen. Hoe pakken we dat stapsgewijs aan?
- Doel: Ouders voelen zich versterkt in hun ouderlijke vaardigheden doordat ze opvoedingsvaardigheden in groep inoefenen.
  - Ouders ervaren via een oefening met een ballon hoe de 3 breinen en coregulatie werken. Ouders oefenen coregulatie.

● **Sessie 2: Aandacht voor jezelf & vanwaar komt moeilijk gedrag?**

- Doel: Ouders krijgen wekelijks (wetenschappelijk onderbouwde) informatie over de ontwikkeling van een kind.
  - Ouders krijgen informatie over de 3 oorzaken van moeilijk gedrag (tekort aan informatie, een onvervulde behoefte en opgebouwde spanning en trauma).
  - Ouders krijgen informatie over de nood van een kind aan structuur, voorspelbaarheid en duidelijkheid.
  - Ouders krijgen informatie over welke behoeften kinderen hebben.
  - Ouders krijgen informatie over hoe kinderen spanning opstapelen in hun lichaam.
  - Ouders krijgen informatie over het 'gebroken koekje'-fenomeen.

- Doel: Ouders krijgen kaders aangereikt waardoor ze een beter zicht krijgen op hun eigen pedagogische denken en handelen, en het effect daarvan op zichzelf en hun kind.
  - Ouders krijgen informatie over zelfzorg. We bieden een kader om hiermee aan de slag te gaan en maken oefeningen zodat ouders zich er bewust van worden.
  - Ouders oefenen met het kader van de ijsberg om moeilijk gedrag sneller te koppelen aan 1 van de 3 oorzaken.
- Doel: Ouders voelen zich versterkt in hun ouderlijke vaardigheden doordat ze opvoedingsvaardigheden in groep inoefenen.
  - Ouders oefenen met het begeleiden van een 'gebroken koekje'. We oefenen samen de vaardigheid 'positieve betrokkenheid'.
- **Sessie 3: Verbinding maken en emotieregulatie & onder de ijsberg duiken**
  - Doel: Ouders krijgen wekelijks (wetenschappelijk onderbouwde) informatie over de ontwikkeling van een kind.
    - Ouders krijgen informatie over hechting.
    - Ouders krijgen informatie over emotieregulatie.
  - Doel: Ouders krijgen kaders aangereikt waardoor ze een beter zicht krijgen op hun eigen pedagogische denken en handelen, en het effect daarvan op zichzelf en hun kind.
    - Ouders krijgen handvatten en een kader om hun kind meer informatie te geven, om op tijd behoeften te vervullen en manieren om hun kind te ondersteunen om spanning te ontladen.
  - Doel: Ouders voelen zich versterkt in hun ouderlijke vaardigheden doordat ze opvoedingsvaardigheden in groep inoefenen.
    - Ouders trainen de ouderlijke vaardigheid: positieve betrokkenheid en positieve bekrachtiging. Hoe kunnen ze meer verbinding maken met hun kind?
    - Ouders trainen vaardigheden rond emotieregulatie.
    - Ouders trainen vaardigheden rond probleemoplossing (regels plakken aan voorwerpen of situaties en autonomie stimuleren (positieve keuzes)) en leidinggeven (spanning helpen ontladen).
- **Sessie 4: Individueel gesprek**
  - Doel: Ouders krijgen wekelijks (wetenschappelijk onderbouwde) informatie over de ontwikkeling van een kind.
    - We bespreken individueel met het gezin de ontwikkeling van hun kind en geven extra informatie.
  - Doel: Ouders krijgen kaders aangereikt waardoor ze een beter zicht krijgen op hun eigen pedagogische denken en handelen, en het effect daarvan op zichzelf en hun kind.
    - We spreken specifieke situaties door met het gezin en linken de kaders die in de groepssessies besproken werden hieraan.
  - Doel: Ouders voelen zich versterkt in hun ouderlijke vaardigheden doordat ze opvoedingsvaardigheden samen met de trainer inoefenen.
    - We gaan individueel op vraag van de ouder opvoedingsvaardigheden inoefenen.

- **Sessie 5: Verbindend spelen & liefdevolle grenzen**

- Doel: Ouders krijgen wekelijks (wetenschappelijk onderbouwde) informatie over de ontwikkeling van een kind.
  - Ouders krijgen informatie over ‘spelen’ als communicatiemiddel, een manier om te verbinden en een manier van ontlading voor een kind.
  - Ouder krijgen informatie over (de nood aan) liefdevolle grenzen voor een goede ontwikkeling van het kind.
- Doel: Ouders krijgen kaders aangereikt waardoor ze een beter zicht krijgen op hun eigen pedagogische denken en handelen, en het effect daarvan op zichzelf en hun kind.
  - Ouders krijgen informatie over de 9 vormen van verbindend spelen en hoe zij die kunnen inzetten om verbinding te maken en hun kind te helpen spanning ontladen.
  - Ouders krijgen een kader om liefdevolle grenzen te bieden aan hun kind.
- Doel: Ouders voelen zich versterkt in hun ouderlijke vaardigheden doordat ze opvoedingsvaardigheden in groep inoefenen.
  - Ouders oefenen positieve bekrachtiging, positieve betrokkenheid en probleemoplossing door verschillende vormen van verbindend spel te gaan oefenen (actie-actiespelen, hechtingsspelen...).
  - Ouders oefenen hoe ze een liefdevolle grens geven.

- **Sessie 6: De leertrap & Q&A**

- Doel: Ouders krijgen wekelijks (wetenschappelijk onderbouwde) informatie over de ontwikkeling van een kind.
  - Ouders krijgen informatie over de verschillende leerzones van een kind (comfortzone, leerzone, paniekzone).
  - Ouders krijgen (op vraag) nog extra informatie over de ontwikkeling van een kind. Verschillende thema’s kunnen aan bod komen in de Q&A (liegen, vloeken, delen, zindelijkheid...).
- Doel: Ouders krijgen kaders aangereikt waardoor ze een beter zicht krijgen op hun eigen pedagogische denken en handelen, en het effect daarvan op zichzelf en hun kind.
  - Ouders krijgen een kader om een kind te ondersteunen in het leren van nieuwe vaardigheden zonder druk te zetten.
- Doel: Ouders voelen zich versterkt in hun ouderlijke vaardigheden doordat ze opvoedingsvaardigheden in groep inoefenen.
  - Ouders oefenen probleemoplossingsvaardigheden. Ze leren hun kind stappen aan om problemen zelf aan te pakken.

In de dagen tussen de sessies krijgen de ouders **een e-mail** met de presentatie van de afgelopen sessie. In dat mailtje kunnen aanvullend ook linken staan naar boeken, filmpjes of ander materiaal dat extra besproken werd in de vorige presentatie. Soms geven we ook een denkoefening mee ter voorbereiding van de volgende sessie. Bij afronding van de oudertraining vullen ouders een evaluatieformulier in.

In het najaar van 2022 hebben we ook geëxperimenteerd met een **online platform om ouders *blended* te begeleiden**. CKG De Schommel vzw werkte de voorbije jaren aan **de app OPLA**. Dat platform maakt een *blended* begeleiding binnen De Schommel mogelijk: een begeleiding bij het gezin thuis of op locatie die we op een slimme manier combineren met digitale opvolging op afstand.

Het gezin en de relatie tussen de ouder(s) en het kind staan daarbij centraal. Gezinnen die deelnemen aan de oudertraining zullen een account krijgen en de app zowel op hun smartphone als op hun computer kunnen openen. In de app vinden ouders de theorie nog eens terug, en ze kunnen ook enkele opvoedingsvaardigheden door middel van creatieve oefeningen inoefenen. Op die manier kunnen ouders tussen de sessies aan de slag met de inhoud van de oudertraining. Zij kunnen de informatie die ze kregen tijdens de oudercursus op die manier ook delen met hun partner, familie of vrienden. Bij het vergrootglas kunnen ze zelf op zoek naar extra thema's die hen interesseren (slapen, eten, zindelijkheid, driftbuien...).

6-9 weken

6-9 weken

Proces re-design

- Voor sessie 1: Filmpje hersenontwikkeling en kaartje het brein van een kind
- Na sessie 1: Oefening: welk brein is aan het woord en filmpje ons raampje
- Voor sessie 2: Filmpje: wat zijn supporters in de opvoeding en oefening jouw netwerk
- Na sessie 2 : Filmpje broken cookie en filmpje duiken onder de ijsberg
- Na sessie 3: Gevoelens en behoeften (deelthema 3) = 5 kaartjes (extra oefenen op actief luisteren, erkenning geven)
- Na sessie 4: Eventueel een individueel thema
- Na sessie 5: Thema verbindend spelen (volledig)
- Na sessie 6: Eventueel een individueel thema

2.6 Inhoud van het aanbod: concrete werkwijze, materialen en links

De volledige uitwerking van de sessies (welke informatieoverdracht er moet gebeuren, welke opvoedingsvaardigheden getraind moeten worden...) zijn uitgewerkt in een **draaiboek**. Dat dikke draaiboek van 50 pagina's om oudertraining in groep aan te bieden is een naslagwerk dat trainers die de oudertraining aanbieden kunnen gebruiken.

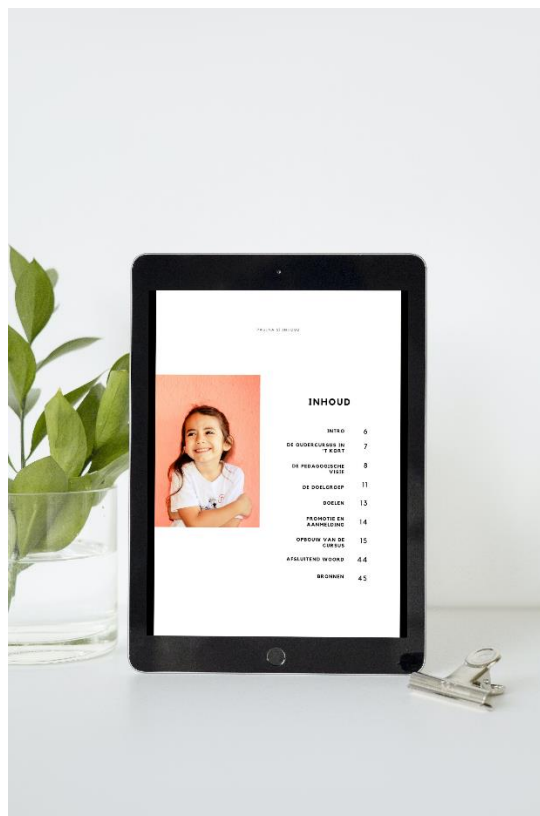
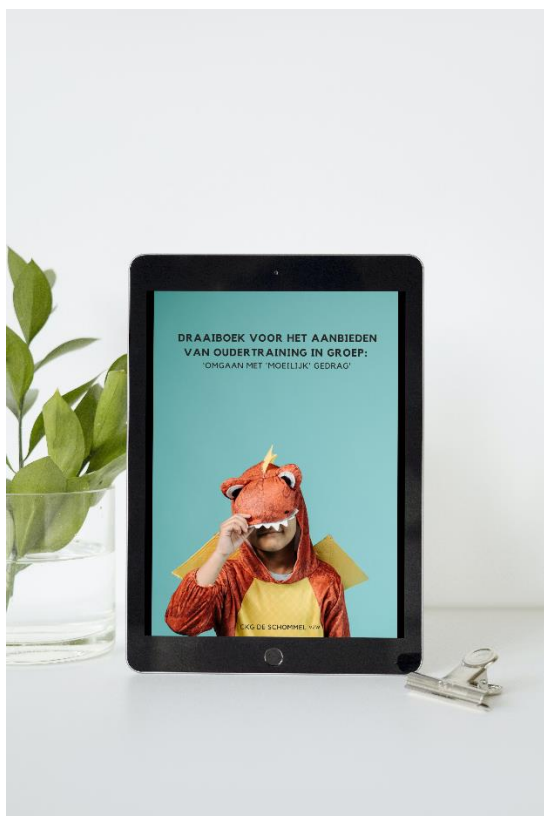
Daarnaast is er een **presentatie** van elke sessie beschikbaar. Die presentatie werd online uitgewerkt (canva.com) en kan ook online geraadpleegd worden. De presentatie werd ook offline in een powerpoint gegoten. Elke sessie bestaat uit bulletpoints, beelden, filmpjes en oefeningen.

Voor elk deelnemend gezin is er ook **een e-book en een inspiratiegids** voorzien. Het geeft de structuur weer van de 6 sessies. Daarin staan de belangrijkste beelden en er is ruimte voorzien voor ouders om aantekeningen te maken. De inspiratiegids omvat alle boeken, Instagramaccounts, podcasts en videomateriaal dat gedurende de oudertraining aan bod komt.

De app OPLA zetten we van bij de start van de oudertraining in. Ouders ontvangen er wekelijks enkele oefeningen op die ze op voorhand zelfstandig dienen te verwerken (bijvoorbeeld een filmpje van 3 minuten bekijken over 'je raampje' of een denkoefening maken over je netwerk). Na elke sessie worden er enkele kaartjes ingeladen zodat deelnemers ook aan hun niet-deelnemende partner of familie de belangrijkste informatie van die sessie kunnen doorgeven.

Ten slotte hebben we een **online evaluatieformulier** uitgewerkt voor ouders. Ouders vullen dat formulier op het einde van de sessies in. Ze moeten daarvoor een QR-code inscannen. Op basis van het evaluatieformulier kunnen we de oudertraining geregeld bijsturen en op die manier de kwaliteit verbeteren.

2.7 Verwante praktijken

Er zijn ook **andere ckg's in Vlaanderen die een oudertraining aanbieden**. Begin januari 2022 was er een online inspiratiemoment georganiseerd door CKG De Schommel. Het doel was om over ckg's heen te leren van elkaar en te weten te komen welke andere verwante praktijken er op dit moment zijn. Sommige ckg's hebben zelf een oudertraining 'positief opvoeden' uitgewerkt die gelijkend is met het Triple P-aanbod, maar uitgebreid met eigen aanvullingen. Vanuit dat inspiratiemoment werd duidelijk dat heel wat ckg's ook zoekende zijn naar een vernieuwd aanbod van oudertraining. Op vraag van 4 ckg's (aanwezig op dit overleg) hebben wij in de zomer van 2022 een train-de-traineraanbod uitgewerkt. Die ckg's gaven aan dat ze de oudertraining ook in hun ckg willen aanbieden aan ouders. Eind 2022 werd de train-de-traineropleiding gegeven en begin 2023 gingen 3 van de 4 ckg's ook al aan de slag met het draaiboek van de oudertraining. Het vierde ckg start binnenkort met de vernieuwde oudertraining.

3. Onderbouwing

3.1 Theoretisch kader

De algemene pedagogische visie

De oudertraining is opgebouwd uit verschillende (wetenschappelijk onderbouwde) pedagogische visies. We willen ouders op weg zetten om een manier van opvoeden te vinden waarbij ze zich goed en gesterkt voelen. Hier volgt alvast een beknopte samenvatting van de pedagogische visies waarvan we in de oudertraining vertrekken. De bezielers van deze pedagogische visies gebruiken wetenschappelijk onderzoek om hun visie te staven. Het is soms ook mogelijk dat zij vertrekken vanuit eigen ervaringen of eigen overtuigingen. In de beschrijving van de sessies maken we een duidelijk onderscheid tussen dat theoretische kader en het werkelijk wetenschappelijk onderbouwde onderzoek.

Aware parenting (Aletha Solter) = *Aware parenting* is een opvoedingsfilosofie gebaseerd op de meest recente onderzoeken en inzichten op het gebied van de ontwikkeling van kinderen. *Aware parenting* helpt kinderen groeien en bloeien en creëert zelfstandige, zelfbewuste en verantwoordelijke volwassenen. *Aware parenting* beschrijft 3 mogelijke oorzaken van moeilijk gedrag. Een essentieel onderdeel van Solters methode is dat we kinderen kunnen helpen om stress te reguleren en trauma te verwerken. Aletha Solter schreef al 6 boeken waaronder *Het ongedwongen kind*. (www.awareparenting.com)

Afgestemd opvoeden (Jürgen Peeters) = Bij afgestemd opvoeden reageert de ouder adequaat op de behoeften van het kind zodat het zich gezien en gehoord voelt. In afgestemd opvoeden kijk je voorbij het gedrag van een kind. In plaats van kortetermijn-gedragscontrole werk je met opvoedingsdoelen op langere termijn. De term afgestemd opvoeden is in het leven geroepen door Jürgen Peeters (*aware parenting instructor level 2*). Hij is auteur van het boek *Kinderen zijn geen puppy's. De kracht van zelfsturing in opvoeding*. (www.afgestemdopvoeden.be)

Mild ouderschap (Nina Mouton) = Mild opvoeden – ook wel democratisch opvoeden genoemd – is een vorm van opvoeden waarbij inspraak, reflectie en mildheid centraal staan. Dat betekent niet dat we elk gedrag zomaar moeten accepteren, maar wél dat we een kind laten merken dat we zijn gevoelens zien en daar rekening mee houden. De nadruk ligt hier op zelfzorg voor ouders. Nina Mouton is auteur van het boek *Mild ouderschap*. (www.ninamouton.be)

Attachment parenting (William Sears) = *Attachment parenting* betekent letterlijk 'hechtend ouderschap'. Daarmee wordt bedoeld op het hechtingsproces tussen ouder en kind. *Attachment parenting* (AP) stelt dat een kind behoefte heeft aan vertrouwen, empathie en genegenheid en dat ouders moeten helpen bij de ontwikkeling van die eigenschappen. Die basishouding klinkt vanzelfsprekend, maar het blijkt in veel relaties tussen ouders en kinderen in meer of mindere mate te ontbreken. William Sears publiceerde in zijn boek de nu beroemde 7 B's, die volgens hem de leidraad zijn van wat AP precies inhoudt. Borstvoeding aanmoedigen, de baby veelvuldig dragen en dicht bij de baby slapen zijn er 3 van. (www.attachmentparenting.org)

How2talk2kids (Ginott, Faber & Mazlish): De *how2talk2kids*-visie komt uit Amerika. De grondleggers zijn Haim Ginott, een klinisch psycholoog, en Adele Faber en Elaine Mazlish, 2 moeders die in Ginotts praatgroep voor ouders zaten. Ginotts theorie is dat je kinderen een beter zelfbeeld kunt geven door de manier waarop je met ze praat. Faber en Mazlish zetten zijn wetenschappelijke visie om in een praktische methode voor effectieve communicatievaardigheden voor ouders. (<https://howtotalk.com/>)

In wat volgt zoomen we in op de specifiekere theoretische kaders en modellen waarop de sessies gebaseerd zijn.

- **Sessie 1: In verbinding met elkaar & driftbuien en huilen begrijpen**

- Doel: Ouders krijgen wekelijks (wetenschappelijk onderbouwde) informatie over de ontwikkeling van een kind.
  - Ouders krijgen informatie over de 3 breinen, *the window of tolerance*, de taal van huilen van een kind en de nood aan coregulatie.
    - Theoretisch kader: Aletha Solter (taal van huilen, *crying in arms-approach*), Binu Singh (coregulatie)
    - Wetenschappelijk onderbouwd onderzoek: Daniel Siegel (*hand model of the brain, window of tolerance*), Paul MacLean (drie-enige brein), William Frey (samenstelling tranen) en Stephen Porges (polyvagaaltheorie)
  - Doel: Ouders krijgen kaders aangereikt waardoor ze een beter zicht krijgen op hun eigen pedagogische denken en handelen, en het effect daarvan op zichzelf en hun kind.
    - Ouders formuleren een persoonlijk langetermijnopvoedingsdoel.
      - Theoretisch kader: Alfie Kohn (langetermijnopvoedingsdoel)
    - Ouders krijgen een kader om van daaruit het stresssysteem van hun kind en dat van zichzelf beter te begrijpen.
      - Wetenschappelijk onderbouwd onderzoek: Daniel Siegel (*hand model of the brain, window of tolerance*), Paul MacLean (drie-enige brein) en Stephen Porges (polyvagaaltheorie)
    - Ouders krijgen een kader om coregulatie beter te begrijpen. Hoe pakken we dat stapsgewijs aan?
      - Theoretisch kader: Aletha Solter (*crying in arms approach*) en Binu Singh (coregulatie)

- **Sessie 2: Aandacht voor jezelf & vanwaar komt moeilijk gedrag?**

- Doel: Ouders krijgen wekelijks (wetenschappelijk onderbouwde) informatie over de ontwikkeling van een kind.
  - Ouders krijgen informatie over de 3 oorzaken van moeilijk gedrag (tekort aan informatie, een onvervulde behoefte en opgebouwde spanning en trauma).
    - Theoretisch kader: Aletha Solter (3 oorzaken van moeilijk gedrag)
  - Ouders krijgen informatie over de nood van een kind aan structuur, voorspelbaarheid en duidelijkheid.
    - Theoretisch kader: Aletha Solter (democratische strategieën vanuit *aware parenting*)
  - Ouders krijgen informatie over welke behoeften kinderen hebben.

- Theoretisch kader: Aletha Solter (democratische strategieën vanuit *aware parenting*)
    - Ouders krijgen informatie over hoe kinderen spanning opstapelen in hun lichaam.
      - Wetenschappelijk onderbouwd onderzoek: Daniel Siegel (*window of tolerance*), Stephen Porges (polyvagaaltheorie)
    - Ouders krijgen informatie over het ‘gebroken koekje’-fenomeen.
      - Theoretisch kader: Aletha Solter (*broken cookie*-fenomeen)
  - Doel: Ouders krijgen kaders aangereikt waardoor ze een beter zicht krijgen op hun eigen pedagogische denken en handelen, en het effect daarvan op zichzelf en hun kind.
    - Ouders krijgen informatie over zelfzorg. We bieden een kader om hiermee aan de slag te gaan en maken oefeningen zodat ouders er zich bewust van worden.
      - Theoretisch kader: Nina Mouton (mild ouderschap), William Oncken (*monkey management*), Noor Seghers en Bea Maes (Magenta)
- **Sessie 3: Verbinding maken en emotieregulatie & onder de ijsberg duiken**
  - Doel: Ouders krijgen wekelijks (wetenschappelijk onderbouwde) informatie over de ontwikkeling van een kind.
    - Ouders krijgen informatie over hechting.
      - Theoretisch kader: Gordon Neufeld en Gabor Maté (hechte ouder-kindband) en Binu Singh (verbinding), William Sears (*attachment parenting*, de 7 b’s)
    - Ouders krijgen informatie over emotieregulatie.
      - Theoretisch kader: Adele Faber & Elaine Mazlish (*how2talk2kids*-methode), Aletha Solter (*aware parenting*)
  - Doel: Ouders krijgen kaders aangereikt waardoor ze een beter zicht krijgen op hun eigen pedagogische denken en handelen, en het effect daarvan op zichzelf en hun kind.
    - Ouders krijgen handvatten en een kader om hun kind meer informatie te geven, om op tijd behoeften te vervullen en manieren om hun kind te ondersteunen om spanning te ontladen.
      - Theoretisch kader: Adele Faber & Elaine Mazlish (*how2talk2kids*-methode), Aletha Solter (democratische strategieën in *aware parenting*, verbindend spelen), Nele Flamang (verbindend spelen) en Peter Levine (lichaamswerk om spanning te ontladen)
- **Sessie 5: Verbindend spelen & liefdevolle grenzen**
  - Doel: Ouders krijgen wekelijks (wetenschappelijk onderbouwde) informatie over de ontwikkeling van een kind.
    - Ouders krijgen informatie over spelen als communicatiemiddel, een manier om te verbinden en een manier van ontlading voor een kind.
      - Theoretisch kader: Aletha Solter en Nele Flamang (9 vormen van verbindend spelen), Peter Levine (lichaamswerk om spanning te ontladen) en Lawrence Cohen (spelend opvoeden)
    - Ouders krijgen informatie over (de nood aan) liefdevolle grenzen voor een goede ontwikkeling van het kind.

- Theoretisch kader: Aletha Solter (liefdevolle grenzen), Adele Faber & Elaine Mazlish (*how2talk2kids*-methode)
- **Sessie 6: De leertrap & Q&A**
  - Doel: Ouders krijgen wekelijks (wetenschappelijk onderbouwde) informatie over de ontwikkeling van een kind.
    - Ouders krijgen informatie over de verschillende leerzones van een kind (comfortzone, leerzone, paniekzone).
      - Theoretisch kader: Aletha Solter (taal van huilen)
      - Wetenschappelijk onderbouwde theorie: Daniel Siegel (*hand model of the brain, window of tolerance*), Paul MacLean (drie-enige brein) en Stephen Porges (polyvagaaltheorie)

Het individuele gesprek met elk gezin apart vertrekt vanuit de oplossingsgerichte visie op hulpverlening en maakt gebruik van werkzame factoren uit de methodiek **Het gezin centraal** van Arjan Bolt. Die methodiek is gebaseerd op 2 pijlers. De eerste pijler is vraaggerichtheid. De grondgedachte daarbij is dat het van wezenlijk belang is de ouders een sterke positie en een centrale rol toe te kennen bij de hulpverlening die gericht zijn op de oplossing van hun problemen. Door aan de ouders de regie over hun leven en over hun hulpproces te laten, is de kans op succesvolle en effectieve hulpverlening groter. Tijdens het individuele gesprek met de cliënt construeren we samen oplossingen. We gaan op een gestructureerde manier de ouder bevragen zodat die in staat is om zelf te bepalen wat zijn probleem is en een andere kijk daarop te ontwikkelen.

De tweede pijler is de gezinsgerichte benadering. Die benadering is gebaseerd op het gegeven dat er een loyaliteitsband is tussen ouders en kinderen die mee gekleurd wordt door de familiegeschiedenis. Daarbij wordt het gezin gezien als een systeem: het probleem van 1 van de gezinsleden is niet los te zien van het gezinssysteem. Het wezenlijke van *Het gezin centraal* is dat de hulpvraag van alle gezinsleden (zowel ouders als kind) het uitgangspunt is voor het hulpaanbod. Het uiteindelijke doel is de problematiek tot een aanvaardbare oplossing te brengen door 'empowerment', wat betekent dat we de gezinsleden aanmoedigen om hun krachten in te zetten en dat we hen stimuleren om hun oplossingsgerichte vaardigheden te versterken (www.gezincentraal.org).

3.2 Argumenten op basis van onderzoek

Behoeftanalyse als voorloper voor een oudertraining

Sinds begin 2018 is binnen CKG De Schommel een team actief dat op zoek gaat naar een innovatieve en duurzame oplossing voor onder andere de maatschappelijke uitdaging: hoe kunnen we een innovatieve, digitale manier ontwikkelen om gezinnen op een wachtlijst al verder te helpen? Mensen die mobiele ondersteuning wensen moeten nu soms tot 9 maanden wachten. Dit team noemt zichzelf Team Speedboot. Die naam is ontstaan vanuit het principe van olietankers en speedboten, zoals vaak gebruikt wordt in de managementwereld. Grote ondernemingen of organisaties worden gezien als olietankers. Ze gaan traag vooruit, veranderingen en nieuwe ideeën uitvoeren duurt lang.

Omdat het tempo van verandering vandaag steeds hoger komt te liggen, is er nood aan speedboten. Zij kunnen de traditionele organisatiegrenzen overstijgen en innovatieve wateren verkennen (Lanting, 2014).

In wat volgt lichten we het proces toe dat Team Speedboot heeft doorgemaakt om vanuit een specifieke bezorgdheid te komen tot een werkbaar antwoord. Dat alles past in een groter onderzoek naar de ontwikkeling van een *blended* platform voor opvoedingsondersteuning. De oudertraining zien we daarbij als een tussenstap van het grotere geheel.

Behoefteonderzoek

Om tot concreet en werkbaar materiaal te komen, werden heel wat stappen gezet. De eerste stap bestond uit informatie opzoeken, wetenschappelijke onderzoeken lezen en contacten leggen met professionals uit de wetenschappelijke sector en het werkveld. Verschillende professionals werden apart bevraagd. Tijdens een Grote Intervisie binnen CKG De Schommel kreeg Team Speedboot de kans hen allemaal samen te brengen en samen te brainstormen. Naast professionals werd ook de doelgroep een belangrijke partner in dit proces. Zij weten als geen ander hoe het is om te moeten wachten op begeleiding en welke noden zij op dat moment hebben.

In wat volgt lichten we uitgebreid toe op welke manier we informatie van professionals uit zowel de wetenschappelijke wereld als uit het werkveld en van de doelgroep verkregen.

Professionals

Bij de start van het project gingen we op zoek naar partners. Die vonden we in de academische wereld en in het werkveld. Om de ideeën van de partners te kunnen verkrijgen en benutten, organiseerden we op 23 oktober 2018 een Grote Intervisie in het kader van dit project. Samen met collega's van De Schommel en externe professionals dacht het team na over hoe *blended* hulpverlening (zowel voor gezinnen op de wachtlijst als tijdens een begeleiding) vorm zou kunnen krijgen.

De doelgroep

Zoals eerder al gezegd, is het minstens even belangrijk om de doelgroep te bevragen. Die bestaat uit gezinnen op de wachtlijst van CKG De Schommel. We hebben hen bevraagd in focusgroepen en individuele interviews. Tijdens die gesprekken zochten we naar antwoorden op vragen als: welke stappen nemen jullie om de wachtlijstperiode te overbruggen? Of: wat ervaren jullie als helpend en steunend tijdens het wachten?

Focusgroepen en individuele interviews

Tijdens de individuele interviews keken en vroegen we expliciet naar de stappen die een ouder gezet had vanaf de aanmelding tot het moment van het gesprek. In de focusgroep werd dat in grotere groep bevraagd. Ouders konden 'freewheelen' op wat andere ouders brachten. Daarnaast gingen we dieper in op die elementen zodat we een zicht kregen op wat de ouder net zo steunend en helpend vond. Ook hebben we bevraagd over welke pedagogische thema's ouders extra informatie zouden wensen.

De doelgroep contacteren

We beslisten om alle Nederlandstalige gezinnen die in oktober 2018 op de wachtlijst stonden telefonisch te contacteren. Anderstalige gezinnen belden we niet op om te vermijden dat er bij hen verwarring zou ontstaan. We wilden niet dat ouders valse hoop zouden krijgen omdat ze dachten dat er begeleiding kon opstarten of dat ze niet goed zouden begrijpen waarom ze gecontacteerd werden en met vragen zouden achterblijven. Om de Nederlandstalige gezinnen op de wachtlijst te contacteren, stelden we een leidraad op. In totaal contacteerden we een 86-tal gezinnen.

We probeerden gezinnen zoveel mogelijk warm te maken voor deelname aan een focusgroep. We organiseerden 3 focusgroepen, 1 per regio waarin CKG De Schommel een afdeling heeft (Averbode, Leuven en Tienen). We kozen er ook voor om de focusgroepen in een Huis van het Kind te organiseren om die plaatsen bekender te maken bij ouders. Voor sommige ouders was deelname aan een focusgroep moeilijk. Als we merkten dat er 1 of meerdere drempels waren om aan het groepsgesprek deel te nemen, stelden we het individuele interview voor. Ook hier kozen we in de eerste plaats voor een afspraak in een Huis van het Kind, maar ook thuis of via de telefoon was een gesprek mogelijk.

Leidraad

Nadat we relevante literatuur in verband met focusgroepen en individuele interviews hadden doorgenomen, stelden we een inhoudelijke interviewleidraad op. We wilden met die leidraad een houvast bieden tijdens het groeps- of individueel gesprek, zonder die als een rigide instrument te beschouwen. We wilden echt in gesprek gaan met mensen en van hen leren wat steunend en helpend is tijdens het wachten.

Er werd ook een brief opgesteld voor ouders die deelnamen aan een focusgroep. In die brief staat informatie over het doel van de focusgroep en contactgegevens om eventuele vragen nadien nog te kunnen stellen.

De data

Inleiding

Om alle informatie te verwerken die we dankzij de brainstorm tijdens de Grote Intervisie, de focusgroepen en de individuele interviews verzameld hadden, namen we literatuur door over de verwerking van kwalitatieve data. Tijdens de brainstorm van de Grote Intervisie noteerden we op post-its. Die data digitaliseerden we nadien op een specifieke manier. Tijdens de focusgroepen en individuele interviews maakten we een verslag op.

Grote Intervisie

Tijdens de Grote Intervisie brainstormden groepjes van 4 tot 6 personen. Elk groepje kreeg een casus, een 'hoe kun je'-vraag en een situatie waarop ze de 'hoe kun je'-vraag moesten toepassen. De ideeën die de brainstorm opleverden, maakten we per groepje en per onderdeel (casus, 'hoe kun je'-vraag en situatie) digitaal.

Focusgroepen en individuele interviews

Het is belangrijk bij de analyse van focusgroepen om duidelijk te beschrijven wie de deelnemers zijn (Onderwijs KU Leuven, n.d.). Het gaat hier telkens om mama's en/of papa's die op de wachtlijst van CKG De Schommel staan. 1 mama stond niet meer op de wachtlijst, maar had er wel lange tijd op gestaan. Alle deelnemende ouders hadden een vraag met betrekking tot de opvoeding van (1 van) hun kind(eren). We nodigden alleen Nederlandstalige ouders uit om deel te nemen. Uiteindelijk namen in totaal 23 mensen deel. 15 mensen namen deel aan een focusgroep, 8 mensen kozen voor een individueel interview.

De analyse van de focusgroepen en individuele interviews bestond uit 2 delen. Enerzijds vatten we per topic van de leidraad samen wat ouders allemaal inbrachten, anderzijds voerden we een thematische analyse uit. Bij de thematische analyse zochten we in de uitgeschreven data naar vaak terugkerende thema's (Savin-Baden & Major, 2013). Omdat meningen van individuele ouders even belangrijk zijn als vaak terugkerende meningen, combineerden we die 2 manieren van dataverwerking. Zo ging er geen waardevolle informatie verloren.

Behoeftonderzoek PwC

2 medewerkers van PricewaterhouseCoopers hebben in 2019 het behoeftonderzoek van CKG De Schommel voortgezet. Ze gaven de behoefteanalyse op onderstaande manier vorm:

- 8 gesprekken thuis, bij ouders die op de wachtlijst stonden, om hun behoeften in kaart te brengen
- 1 behoefteworkshop met de klankbordgroep van CKG De Schommel (Huizen van het Kind en andere ckg's)
- 1 MoSCoW-workshop waar de behoeften werden geprioriteerd en er terugkoppeling was over de behoeften van de doelgroep. Een MoSCoW-workshop is een framework waarin er geprioriteerd kan worden. Het bestaat uit vier kwadranten: must-have, should-have, could-have en won't-have.

Conclusie behoeftonderzoek

Uit de verschillende manieren van dataverzameling is heel wat waardevolle informatie gekomen. Zowel professionals als de doelgroep gaven ons belangrijke inzichten en handvatten om *blended* hulpverlening vorm te geven. 1 van de resultaten hiervan is de oudertraining 'Omgaan met moeilijk gedrag'. Ouders gaven aan dat zij het fijn vinden om erkenning te vinden bij elkaar. Ze willen ook graag informatie krijgen over de ontwikkeling van een kind en kaders aangereikt krijgen waardoor ze een beter zicht krijgen op hun eigen pedagogische denken en handelen, en het effect daarvan op zichzelf en hun kind.

Tevredenheidsmeting

Wanneer ouders de oudertraining hebben doorlopen vragen we hen om een vragenlijst in te vullen voor de tevredenheidsmeting.

Ze beoordelen volgende stellingen:

1. Ik kijk anders naar moeilijk gedrag sinds ik de training heb gevolgd.
2. De metafoor van de ijsberg helpt mij om naar oorzaken van moeilijk gedrag te zoeken.
3. Ik voel me sterk genoeg om eventuele opvoedingsproblemen in de toekomst aan te pakken.

Ouders kunnen antwoorden met 'helemaal niet waar', 'meestal niet waar', 'soms wel, soms niet waar', 'meestal waar' en 'zeker waar'. We doelen hier dus vooral op het effect dat de training teweegbrengt.

Na elke oudertraining kunnen we op basis van de aanbevelingen van ouders de inhoud of de vorm van de cursus licht wijzigen. Bijvoorbeeld een slide die niet duidelijk was aanpassen of een oefening eerder na de pauze geven. De verdere gegevensverwerking gebeurt op dit moment en op basis van de resultaten van deze tevredenheidsmeting kunnen we in de toekomst de oudertraining nog verbeteren. Aangezien er voorlopig geen nulmeting is, doen we ook geen effectmeting. We spelen momenteel met het idee om in de OPLA-app bij aanvang van de oudertraining een nulmeting uit te voeren. Momenteel is dat nog niet het geval.

4. Voorwaarden voor uitvoering

4.1 Competente medewerkers

De begeleider van de oudertraining heeft een **pedagogische achtergrond en kan een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat realiseren**. Hij volgt de ontwikkeling van de groep (het groepsproces) en stemt zijn handelen daarop af.

De trainers die de oudertraining in groep 'Omgaan met moeilijk gedrag' wensen aan te bieden hebben een 10 uur durende train-de-traineropleiding gevolgd bij CKG De Schommel vzw. De theoretische kaders en modellen leren ze daar aan. Daaraan is ook jaarlijkse supervisie gekoppeld.

Trainers hebben daarnaast kennis over:

- de ontwikkeling van een kind
- (afgestemd) opvoeden, kansarmoede, gezinsgericht werken
- oplossingsgericht werken
- ontwikkeling van een groep, groepsdynamica, omgaan met weerstand, omgaan met conflicten
- kennis van het (jeugd)hulpverleningslandschap.

Trainers hebben daarnaast:

- een inspirerende uitstraling: motiverend, aanmoedigend en gedreven
- een uitstraling die rust, veiligheid en vertrouwen biedt
- relativeringsvermogen
- stressbestendigheid
- humor
- een positieve ingesteldheid
- zelfkennis
- een heldere communicatie
- een visie die oplossingsgericht en ondersteunend is
- durf en assertiviteit
- een open houding van respect en waardering, empathie
- een creatieve geest om out of the box te denken en te handelen
- flexibiliteit in denken en doen
- ...

4.2 Kwaliteitsbewaking

Het agentschap Opgroeien vraagt aan een ckg om een dossier bij te houden van elk gezin dat deelneemt aan de oudertraining. Het agentschap kijkt erop toe dat gezinnen kwaliteitsvolle hulpverlening ontvangen. Dossierbeheer zoals in CKG De Schommel is een intern proces en geen vereiste om de oudertraining te geven. Een dossier bijhouden met gegevens van het gezin en wekelijks een verslagje van de bijeenkomst maken, zijn dus geen vereiste voor de oudertraining.

Alleen in ons ckg is een dossier bijhouden een vereiste om te kunnen deelnemen aan de oudertraining. Een ckg 'draait' op een enveloppefinanciering en daarom is het belangrijk om elk deelnemend gezin te kunnen registreren.

Aan deze oudertraining is een behoefteonderzoek voorafgegaan. Verder vragen we aan iedere deelnemende ouder om de training te evalueren aan de hand van een vragenlijst. De trainers (of hun leidinggevende) zijn verantwoordelijk voor de kwaliteitsbewaking en voor de verwerking van de evaluatieformulieren. Aan de hand van de evaluatieformulieren kunnen we de oudertraining bijsturen. Een nulmeting doen we momenteel niet. Wel is er voorafgaand aan de oudertraining een intakegesprek met het gezin. Daarin bevragen we diepgaand waar de moeilijkheden liggen in het gezin. Welke verwachtingen hebben gezinnen over de oudertraining? Waar hebben ze het moeilijk mee? Wat is hun veranderingswens? Om een effectmeting te doen zal het belangrijk zijn om in 2023 de eerste stappen te zetten naar een nulmeting.

In het evaluatieformulier stellen we volgende vragen:

1. Gelieve aan te duiden: 'helemaal niet waar', 'meestal niet waar', 'soms wel, soms niet waar', 'meestal waar' of 'zeker waar'.

De metafoor van de ijsberg helpt mij om naar oorzaken van moeilijk gedrag te zoeken.

Ik kijk anders naar moeilijk gedrag sinds ik de training heb gevolgd.

Ik voel me sterk genoeg om eventuele opvoedingsproblemen in de toekomst aan te pakken.

2. Wat moeten we zeker behouden aan de training? Wat vond je tof? Interessant?

Voer jouw antwoord in:

3. Heb je nog tips/aanvullingen om de training te verbeteren?

Voer jouw antwoord in:

4.3 Ruimte en infrastructuur

Om de oudertraining aan te bieden is een **gezellig lokaal nodig waar het aangenaam vertoeven is voor ongeveer 15 personen**. Voor de presentatie zijn er daarnaast een beamer en een scherm nodig. We maken de setting altijd zo rustgevend mogelijk. Deelnemers zitten, indien mogelijk, in een kring zodat er een fijne groepsdynamica kan ontstaan. Het helpt ook zeker om koffie, thee en een koekje te kunnen aanbieden. Als de oudertraining online plaatsvindt, zorgen we ook altijd voor *breakout rooms* zodat deelnemers in een kleine, veilige groep ervaringen kunnen delen.

4.4 Kostprijs

Personeelskosten: 15 uur per week (om 8 à 9 oudertrainingen per jaar aan te bieden). Die tijd omvat: samenwerkingen opzetten, promotie voeren, aanmeldingen regelen, dossiers beheren, de oudertraining voorbereiden en aanbieden, de afronding, nazorg, verwerking van evaluatieformulieren...

Materialen: Alle materialen voor ouders leveren we digitaal aan.

Kosten voor de locatie: Wij maken gebruik van eigen locaties of gaan samenwerkingen aan waarbij een partner de locatie aanbiedt (bijvoorbeeld een Huis van het Kind, een school, een kinderdagverblijf)

Licentiekosten: De presentatie voor de oudertraining maakten we in www.canva.com. Een betalende licentie aanschaffen om de presentatie te gebruiken is niet nodig, dat kan ook met de gratis versie.

Vormingskosten: +/- 400 euro per jaar per medewerker. CKG De Schommel organiseert train-de-trainersopleidingen om de oudertraining aan te bieden. Na 10 uur opleiding hebben deelnemers alles in handen (ook alle materialen) om de oudertraining aan te bieden. Om deel te nemen aan de volgende opleiding kunnen ze contact opnemen met CKG De Schommel vzw (contactpersoon: Laurien Tielens). De prijs hangt af van het aantal deelnemers (hoe meer deelnemers, hoe lager de prijs). Een exacte prijsofferte kan worden opgevraagd via CKG De Schommel vzw. In die prijs is ook een draaiboek per deelnemer opgenomen. Extra draaiboeken (enkel voor deelnemers van de train-de-traineropleiding) kosten circa 25 euro per boek.

Kosten kwaliteitsbewaking: Na de train-de-traineropleiding organiseert CKG De Schommel jaarlijks een intervisiemoment (1 dag per jaar). De gespendeerde uren moeten daarvoor in rekening worden gebracht.

4.5 Overdracht en implementatie

Op vraag van 4 ckg's in Vlaanderen hebben wij in de zomer van 2022 een train-de-traineraanbod uitgewerkt. CKG Glorieux, CKG 't Kinderkasteeltje, CKG Open Poortje en CKG De Hummeltjes gaven aan de oudertraining ook zelf in hun ckg te willen aanbieden aan ouders. De opleiding omvat een 10 uur durende vorming om de oudertraining in de vingers te krijgen. De deelnemers leren de theoretische kaders en hoe ze bepaalde opvoedingsvaardigheden het best kunnen trainen. Na de opleiding zijn de trainers klaar om de training zelf aan ouders aan te bieden.

Voor de train-de-traineropleiding komen we in totaal 10 uur samen (1,5 dag). We hebben een draaiboek uitgewerkt waarin de theoretische kaders en oefeningen besproken worden per sessie.

Tijdens en na de train-de-traineropleiding bieden we volgend materiaal aan:

- Cursusmateriaal
  - draaiboek in boekvorm per deelnemer (50 pagina's)
  - e-werkboek voor ouders (34 pagina's)
  - e-inspiratiegids voor ouders (5 pagina's)
  - online format van een evaluatieformulier voor ouders.
- Presentatie
  - online link met de presentatie voor ouders (altijd toegankelijk)
  - powerpointpresentatie.

Eind 2022 vond de eerste train-de-traineropleiding plaats en werden vier ckg's opgeleid om de oudertraining aan te bieden.

In de loop van de jaren is er voor de oudertraining al een samenwerking tussen 2 verschillende organisaties ontstaan. Enerzijds bieden wij de oudertraining ook aan in samenwerking met **Het Raster vzw**. We herwerkten de oudertraining specifiek voor gezinnen met een kind met (vermoeden van) ASS. De inhoud van de training komt ongeveer 90 procent overeen met de cursus zoals hierboven beschreven.

De oudertraining heet 'Duiken onder het gedrag bij kinderen met (een vermoeden van) autisme'. Er is duidelijk vraag naar een dergelijke training aangezien er voor deze training telkens een zeer lange wachtlijst ontstaat.

Anderzijds gingen we ook een **samenwerking aan met ADKRA (een initiatief van Huize Levensruimte)**. Zij bieden de training Rots & Water aan voor kinderen (in combinatie met oudertraining).

"In de Rots & Water-training leren kinderen aanvoelen wanneer en hoe ze zich kunnen ontspannen, hoe ze stevig in hun schoenen kunnen staan en wat ze kunnen uitstralen met hun stem en ogen. Kinderen ervaren dat iedereen eigen talenten heeft, leren verschillen respecteren enz. Bovendien werken we rond basisgevoelens als blij, bang, boos en verdrietig. Kortom, kinderen zetten de eerste stappen in een training rond sociale vaardigheden en weerbaarheid."
(Bron= [Academie | Huize Levensruimte](#))

De inhoud van deze training komt volledig overeen met de oudertraining zoals hierboven beschreven. Daarbovenop geven we ouders meer uitleg over de inhoud van het Rots & Water-programma. Fijn aan deze training is dat zowel de kinderen als de ouders aan de slag gaan.

Ook in de toekomst kijken we uit naar samenwerkingen. Wij zoeken graag naar opportuniteiten en manieren om zoveel mogelijk gezinnen, zo goed mogelijk te ondersteunen. Niet alleen ckg's kunnen de oudertraining aanbieden. Wij denken ook aan andere organisaties die nauw met ouders samenwerken (zoals bijvoorbeeld CIG's of Huizen van het Kind).

5. Bronnen

- Cohen, L.J. (2002). *Spelend opvoeden: hoe je de beste en leukste ouder wordt*. Spectrum.
- Faber, A., & Mazlish, E. (2007). *How2talk2kids* (1ste editie). How2Talk2Kids.
- Filliozat, I. (2021). *De complete peuters en kleuters survivalgids voor ouders* (1ste editie). Centrale Uitgeverij Deltas.
- Flamang, N. (2020). *Als je van spelen leren kan* (1ste editie). Acco.
- Frey, W.H. (1985). *Crying: The Mystery of Tears* (Later Printing ed.). Winston Pr.
- Kohn, A. (2019). *Onvoorwaardelijk ouderschap* (1ste editie). Samsara.
- Lanting, M. (2014). *Olietankers en speedboten. Wendbaar werken in de 21e eeuw*. Amsterdam/Antwerpen: Uitgeverij Business Contact.
- Levine, P.A., & Kline, M. (2022). *Het weerbare kind* (1ste editie). Altamira.
- Neufeld, G., & Mate, G. (2022). *Laat je kind niet los* (1ste editie). Manteau.
- Mouton, N. (2020). *Mild ouderschap* (eerste druk). Borgerhoff & Lamberigts.
- Peeters, J., & Van Gestel, S. (2017). *Kinderen zijn geen puppy's* (1ste editie). Acco.
- Peeters, J. (z.d.). Jaaropleiding 'Ouders begeleiden naar afgestemd opvoeden' [presentatieslides; nota's].
- Savin-Baden, M. & Major, C.H. (2013). *Qualitative research. The essential guide to theory and practice*. London: Routledge.
- Sears, W., & Sears, M. (2001). *The Attachment Parenting Book*. Little, Brown.
- Seghers, N. & Maes, B. (z.d.). *Magenta werkboek* (1ste editie). Acco.
- Solter, A.J. (2013). *Attachment Play*. Amsterdam University Press.
- Siegel, D.J. & Bryson, T.P. (2019). *Het hele brein, het hele kind / druk 1: twaalf revolutionaire strategieën om de ontwikkeling van je kind te stimuleren*. Scriptum.
- Solter, A.J. (2009). *Baby's weten wat ze willen* (1ste editie). Uitgeverij de Toorts.
- Solter, A.J. (2018). *Cooperative and Connected: Helping Children Flourish Without Punishments or Rewards*. Shining Star Press.
- Solter, A.J. (2000). *De taal van huilen* (druk 5). Uitgeverij De Toorts.
- Swinnen, L. (2021). *Activeer je nervus vagus: Een revolutionair antwoord op stress- en angstklachten, trauma en een verminderde immuniteit*. Lannoo.
- Van Dam, C., Kroes, G., Van Bommel, R., Tacq, E., & Bolt, A. (2014). *Factsheet Pilotonderzoek Gezin Centraal*. Nijmegen, Nederland: Praktikon.
- Wollants, K. (host). (2019, 2 oktober). *Hechting* (nr 4, seizoen 2) [podcastaflevering]. In Radio Mama-podcast, door Binu Singh. Geraadpleegd op 1 augustus 2021, van Radio Mama (libsyn.com)

6. Contactgegevens

Wie maakte de beschrijving op?

Naam: Laurien Tielens

Uitvoerende organisatie: CKG De Schommel vzw

Adres: Westelsebaan 108, 3271 Averbode

E-mail: laurien.tielens@ckgdeschommel.be

Telefoonnummer: 0470 44 38 63

CKG Glorieux, CKG 't Kinderkasteeltje, CKG Open Poortje en CKG De Hummeltjes kregen in het najaar van 2022 een train-de-trainerprogramma aangeboden zodat ook zij de oudertraining 'Omgaan met moeilijk gedrag' kunnen aanbieden in hun ckg.